

Posudek disertační práce

Název práce: Problematika regionálních disparit na příkladu regionů NUTS 3 v České republice ve vybraném období

Autorka: Ing. Martina Zemanová

Oponent: Ing. Petr Volek, Ph.D.

Práce Ing. Martiny Zemanové s názvem **Problematika regionálních disparit na příkladu regionů NUTS 3 v České republice ve vybraném období** je zaměřena na stále aktuální problematiku analýzy a vyhodnocování statistických dat socioekonomického vývoje a jejich interpretaci pro tvorbu politik.

Hodnocená práce má 166 stran včetně příloh, a je členěna na celkem 8 kapitol.

Teoretickou část disertační práce představují kapitoly 1 – Teorie regionálního rozvoje, 2 – Regionální politika Evropské unie, a 3 – Regionální politika v České republice. Kapitoly představují shrnující přehled existující literatury a vývoje.

V obecné rovině je teoretická část popisná, rozsáhlá, opatřená dostatečnými citacemi. Teoretická část však trpí nedostatky. Autorka popisuje teorie, politiky, principy, ale zcela opomíjí dodat, proč tak činí. U každé z kapitol tak k existujícímu shrnutí chybí vazba na vlastní cíl a řešenou problematiku disertační práce (jinými slovy – co je z dané rešerše důležité pro práci?)

Některé, a to pro práci poměrně důležité teoretické prerekvizity, jsou v práci opomíjeny – např. územní dimenze politiky soudržnosti EU, jejíž definici autorka používá hned v úvodu. Tato dimenze je přitom stanovena již Lisabonskou smlouvou. Rovněž nelze přijmout tvrzení, že v první etapě vývoje evropské regionální politiky neexistovaly mezi členskými zeměmi a uvnitř členských zemí výrazné meziregionální rozdíly. Obecně úvod je psán zřejmě dříve než zbytek disertační práce, neboť autorka stanoví za „současné období“ programovací období 2007-13. Zcela opomíjí novou definici politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti pro období 2014-20, ve které se nyní skutečně nacházíme. Přitom analýza strategie Evropa 2020 a pohled na vybrané indikátory, ke kterým se zavázala Česká republika směřovat, by přinesl práci zcela jistě významné obohacení. Je zřejmé, že toto nepředstavuje hlavní záměr či téma

práce, přesto ale jde o významný nedostatek v zasazení práce do kontextu. Výčet nástrojů Regionální a strukturální politiky EU považuji v práci za nadbytečný.

Další část disertační práce je představována kapitolami 4-6, se souhrnným názvem Cíle, metody a metodologie.

Cíle práce hodnotím jako poměrně úzce nastavené, dílčí cíle mají jasnou vazbu na cíl hlavní.

Metodologie je pro část využitých statistických metod zpracována na dobré úrovni, nechybí argumentace výběru metod a navázání na citované autory. Ocenit lze využití shlukové analýzy, kterou považuji pro účely práce za velmi vhodnou.

I tato část však trpí závažným nedostatkem. Zcela chybí (a to zde i dále v textu) zdůvodnění výběru portfolia ukazatelů, které autorka pomocí statistických metod zkoumá. Rovněž tak chybí zdůvodnění stanovení územní úrovně, nad kterou budou data podrobena statistickému zpracování. Má-li výstup práce být použitelný pro tvorbu politik, je nutné se zabírat i vhodností ukazatelů, které práce analyzuje.

Praktická část práce je představována kapitolami 7 Beta konvergence a sigma konvergence, a 8 Shluková analýza.

Vzmemme-li v úvahu stanovený cíl práce, pak tyto kapitoly přinášejí jeho řešení, použití metod je na odpovídající úrovni. Práce se však omezuje pouze na konstatování, zda daný ukazatel „konverguje“ či v čase „diverguje“. K diskusi předkládám názor, že to není pro práce úrovně doktorské disertace dostatečné. Tento nedostatek se projevuje např. v kap. 8.2 Shluková analýza – vybrané ukazatele, kde důvodem zkoumání skupiny ukazatelů je jejich konvergence (divergence) zjištěná předchozími metodami. Jaký má ale význam zkoumat hromadně shluky ukazatelů jako je HDP na obyvatele a zjištěné trestné činy? Viz závěrečný odstavec práce na str. 125, jakou informaci podává?

Závěrečnou částí práce je diskuse výsledků a závěr (str. 126 – 135). Po shlédnutí diskuse je zřejmé následující konstatování: Práce je silná ve využití vhodných statistických metod zkoumání dat. Práce je slabá v určení těchto dat a zejména v interpretaci výsledků. Autorka např. na straně 129 uvádí, že v případě, že dochází ke konvergenci vybraných ukazatelů, naplňuje se tak cíl Konvergence evropské politiky soudržnosti. Toto tvrzení je ve svém dogma principiálně správné, avšak nelze ho takto přímočaře akceptovat – politika má své nástroje, a

naplnění jejího cíle mohu argumentovat pouze s tím, že očistím a sleduji vliv jednotlivých nástrojů této politiky na konvergenci. Doporučení jsou obecná, a pro práci na úrovni disertace je považuji spíše za neodpovídající. Viz i strana 33 (cit.) „...je potřeba se zaměřit na určité typy disparit a řešit spíše jejich příčiny než důsledky...“.

Formální stránka práce je akceptovatelná s výhradami. Na úrovni disertační práce lze očekávat vyšší úroveň a odstranění nepřesností a nedostatků, uvádím základní z nich: U grafů jsou popisky dat přepsané jeden přes druhý (viz např. str. 92, Graf 7.1). Nepřesnosti se nevyhýbají ani citacím (např. záměna jména Pělucha za Pěchula, s. 32).

Seznam literatury je bohatý a je provázán s citacemi, zcela odpovídá duchu práce.

Práce Ing. Marty Zemanové „Problematika regionálních disparit na příkladu regionů NUTS 3 v České republice ve vybraném období“ je svým zaměřením odpovídající oboru studia, vybrané téma je pro akademické využití i praxi potřebné. Hodnocení však uvádím jako rozporuplné. Cíl práce byl naplněn, ale jeho samotná definice je na úrovni disertační práce diskutabilní, diskuse závěrů se omezuje na popis údajů spíše než na hledání souvislostí.

Doporučuji práci k obhajobě s výhradou zvážení uvedených nedostatků. Pro obhajobu navrhuji se zaměřit na následující kruciólní otázky, vážící se na výše uvedené výhrady k práci:

Otázky

- Na základě čeho jste vybrala ukazatele, jež podrobujete zkoumání?
- Má váš výběr ukazatelů odraz ve vámi argumentovaném přínosu práce pro tvorbu regionální politiky?
- Uvádíte, že konvergence vámi analyzovaných ukazatelů vedl k naplnění cíle Konvergence. Je možné podle vás hodnotit konvergenci či divergenci ukazatelů jako výsledek působení regionální politiky či naplnění jejího cíle?
- Na straně 135 uvádíte, že vytváření regionů soudržnosti na základě sousedství krajů by bylo vhodné nahradit jiným principem. Zdůvodněte tento svůj námět a jeho vazbu na cíl a výsledky práce.
- Z jakého důvodu jste vybrala pro zkoumání dat územní úroveň NUTS III? Je tento důvod v souladu s teoretickou částí práce?

V Brně dne 7. 4. 2016

Petr Volek

